

СОЛОВЙОВА АЛІНА МИКОЛАЇВНА

*Національна академія управління,
проректор з міжнародного співробітництва,
доктор юридичних наук, доцент*

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ КРАЇН ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ ГРУПИ

Тема кримінально-правової охорони власності за законодавством країн Латинської Америки є актуальною та характеризується значною новизною, оскільки в Україні робіт із кримінального права латиноамериканських держав, зокрема, присвячених кримінальним правопорушенням проти власності, майже немає.

До Латиноамериканської правової групи відносять правові системи Еквадору, Чилі, Перу, Панами, Нікарагуа, Коста-Рики, Колумбії, Гватемали, Французької Полінезії, Камбоджі та інших країн. Країни Латинської Америки, які тривалий час перебували в колоніальній залежності від Іспанії і Португалії, офіційно стали незалежними ще в XIX ст., що позначилося на становленні та розвитку їхніх державно-правових інститутів [1, с. 78]. Перебуваючи під прямим політичним і економічним впливом Франції, багато країн переймало також особливості її правової системи [2]. Європейська колонізація територій Центральної і Південної Америки спричинила поширення романо-германського права. Кодифікація, розпочата в XIV і XX ст.ст., сприяла правовій експансії французьких, іспанських, португальських та італійських кодексів [3].

Спільність історичної долі латиноамериканських країн, схожість соціально-економічного ладу та політичної структури породили у більшості з них подібні правові інститути. Цим обумовлено і схожість їхніх правових систем, що дає підстави говорити про окрему групу країн латиноамериканського права. Американські дослідники також звертають увагу на спільність правової традиції країн Латинської Америки, проводячи компаративістські дослідження [4, с. 351].

Порівняльне дослідження є важливим кроком для створення належного сучасного законодавства, тому необхідно досліджувати кримінальне право зарубіжних країн [4, с. 351]. Для нас особливе значення мають латиноамериканські країни як представники особливої групи романо-германської правової сім'ї.

Кримінальне законодавство Аргентини, Мексики, Чилі та Домініканської Республіки кодифіковане. Кожен кодекс поділено на Загальну і Спеціальну (Особливу) частини [5]. У Загальній частині викладено загальні принципи кримінального права, положення, що стосуються юрисдикції, поняття кримінального правопорушення, обставин, що виключають кримінальну відповідальність, співучасті у вчиненні кримінального правопорушення, протизаконних утворень,

продовжуваного (триваючого) кримінального правопорушення, множинності, суб'єкту кримінального правопорушення, покарання та обставин, які пом'якшують відповідальність. Спеціальна частина кожного кодексу визначає конкретні юридичні конструкції. Кримінальний кодекс Аргентини передбачає, що всі кримінальні правопорушення повинні бути покарані, якщо вчинення або наслідок мали місце на території Аргентини, прийнявши в такий спосіб теорію територіальної безпеки і визнавши, що теорія території вчинення (the territorial commission theory) неадекватна для захисту осіб і майна в державі [4, с. 354]. Кримінальний кодекс Мексики (ст. 2), передбачає, що караються всі кримінальні правопорушення, вчинені в межах юрисдикції Мексики [4, с. 355].

Аргентинське кримінальне право у його сучасному розумінні бере свій початок із другої половини XIX століття, з перших спроб запровадження Кримінального кодексу [6] за Конституцією 1853 р. Центральною частиною сучасного аргентинського кримінального права є Кримінальний кодекс (El Código Penal), який був ухвалений Федеральним конгресом у 1922 р. [7].

Основними джерелами кримінального права країн Латинської Америки, які безпосередньо регулюють питання відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності, є відповідні кримінальні кодекси.

Виходячи з аналізу назв розділів ОЧ КК, констатовано відмінність у законодавчих підходах таких країн. У КК Аргентини відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності передбачена у розділі під назвою «Кримінальні правопорушення проти власності», а у КК Домініканської Республіки – у розділі «Злочини і проступки проти власності», у Федеральному кримінальному кодексі Мексики – «Кримінальні правопорушення проти осіб та майна». У латиноамериканській доктрині вчені не дійшли єдиної точки зору щодо розуміння власності в контексті кримінальних правопорушень цієї категорії. Усі точки зору зарубіжних учених щодо власності можна поділити на три групи: 1) розуміння власності в контексті майна, кримінальні правопорушення проти майна (*delitos contra el patrimonio*); 2) розуміння власності як речі чи сукупності речей, кримінальні правопорушення проти власності (виходячи з матеріальної концепції розуміння речей); 3) розуміння власності з огляду на поняття власності як соціально-економічної категорії. Дискусійним залишається питання, чи має кримінальне право виробляти власні поняття і підходи, автономні від понять і підходів цивільного права.

Предметом кримінальних правопорушень проти власності є чуже майно. Судова практика латиноамериканських країн іде шляхом розуміння під майном ще і майнових прав. Верховний суд Аргентини ототожнює поняття «майно» і «сукупність майнових прав». Предметом може бути річ, яка є «повністю або частково чужою» (КК Аргентини).

Аналіз законодавства країн Латинської Америки в оригіналі (іспанською мовою) показав, що українською мовою такі терміни, як «*hurto*» і «*gobo*», доцільно перекладати, відповідно, як «крадіжка» і «розбій», а не

як «розкрадання». Навіть у ФКК Мексики, де слово «гобо» вжито для означення кількох видів викрадення, його не слід перекладати як розкрадання. Поняття «розбій» «гобо» за ФКК Мексики фактично термінологічно не збігається з таким терміном за КК України. Розбій за ФКК Мексики є складом кримінального правопорушення, який охоплює елементи кількох складів кримінальних правопорушень, що відомі національному кримінальному праву (крадіжки, грабежу, розбою). Таким терміном не охоплено шахрайство і привласнення.

Дослідження кримінально-правової охорони власності за законодавством країн латиноамериканської правової групи показало певну відмінність від кримінально-правової охорони власності в Україні: 1) наявність складів кримінальних правопорушень, не відомих КК України (обманне заволодіння чужим майном з використанням фіктивного імені, фіктивних анкетних даних); 2) особливості щодо конструювання кваліфікованих видів кримінальних правопорушень проти власності (якщо кримінальне правопорушення вчинено, коли потерпілий перебував у особистому або громадському транспорті; якщо кримінальне правопорушення вчинено шляхом використання безпорадності внаслідок катастрофи або суспільного лиха); 3) відмінності щодо систематизації кримінальних правопорушень проти власності.

Список використаної літератури:

1. Марчук Н. Н., Никонов А. С. Особенности конституционного развития стран Латинской Америки на современном этапе. С/. 78. URL: <http://journals.rudn.ru/law/article/viewFile/5475/4928> (дата звернення – 11.11.2020).
2. Comparative legal studies: romano-germanic legal systems in the asia-pacific states. URL: https://www.researchgate.net/publication/281669302_comparative_legal_studies_romano-germanic_legal_systems_in_the_asia-pacific_states (дата звернення – 11.11.2020).
3. Соловйова А. М. Кримінально-правова охорона власності за законодавством країн Латинської Америки. *Eurasian Academic Research Journal*. 2018. № 11(29). С. 75-82.
4. Edmund H. Schwenk, Criminal Codification and General Principles of Criminal Law in Argentina, Mexico, Chile, and the United States: A Comparative Study, 4 La. L. Rev. 1942. URL: <https://digitalcommons.law.lsu.edu/lalrev/vol4/iss3/2> (дата звернення 11. 11. 2016).
5. Criminal Code of Argentina, October 29, 1921; Criminal Code of Mexico, August 14, 1931 (in effect since September 17, 1931); Criminal Code of Chile, November 12, 1874.
6. The Argentine Penal Code 2004: And Selected Excerpts From Corporate Criminal Law Hardcover April 1, 2004. URL: <https://www.amazon.com/Argentine-Penal-Code-2004-Corporate/dp/1571053271> (дата звернення – 20. 11. 2020).
7. The handbook of Comparative Criminal law. Edited by Kevin Jon Heller and Markus D. Dubber. 2011. Stanford. California. P. 13.

Ключові слова: кримінальні правопорушення, власність, кримінальне право, кримінально-правова охорона власності, крадіжка, розбій.

Ключевые слова: уголовные правонарушения, собственность, уголовное право, уголовно-правовая охрана собственности, кража, разбой.

Key words: criminal offenses, property, criminal law, criminal-legal protection of property, theft, robbery.

БАЛОБАНОВА ДАР'Я ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

МЕХАНІЗМИ МІЖНАРОДНОГО КОНТРОЛЮ НА ПРАВОРЕАЛІЗАЦІЙНОМУ РІВНІ ДИНАМІКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Дослідження динаміки кримінального права, під якою доцільно розуміти часово-просторовий опис «життя» відповідної галузі права та його системи в цілому, характеристику його станів та напрямків трансформацій у часі і просторі [1, с. 100], дозволило встановити її структуру. Структуру динаміки утворюють: 1) логічний підмет (*unit*) – одиниця, тобто те, що змінюється або знаходиться в процесі; 2) часові відносини; 3) просторові відносини; 4) напрямки.

Починати слід з визначення логічного підмету в структурі тієї самої одиниці, без якої не можна осмислити жодний динамічний стан. Одиниця може бути річчю; вона може бути певним динамічним станом, наприклад, процесом інтеграції, дезінтеграції, росту, дегенерації, поширення та ін. Але якась одиниця як логічний підмет, про зміну або модифікацію якої ми ведемо мову, повинна бути надана [1, с. 75].

Без такої одиниці процес – це слово, яке не має сенсу [2, с. 80]. Для характеристики динаміки кримінального права слід виділити таку цілу одиницю. І як факт, кримінальне право іє такою цілою одиницею. Одиницею ми можемо назвати кримінальне право в широкому його розумінні: і як галузі правової науки, і як галузі законодавства. Така позиція повною мірою справедлива, адже об'єктивно йдеться про одне й те саме явище. В ідеалі, двоєдине розуміння кримінального права і повинно існувати – коли наука і практика застосування законодавства розвиваються пліч-о-пліч.

Утім, і науку кримінального права, і галузь права пронизують такі явища, які й виступають системоутворюючими компонентами одиниці кримінального права. Це:

1) кримінально-правова політика, яка «...формулює основні задачі, принципи, напрями і цілі кримінально-правової дії на злочинність, а також засоби їх досягнення» [3, с. 10];

2) кримінально-правова доктрина (як система поглядів, переконань, думок з приводу кримінально-правових норм та інститутів) та